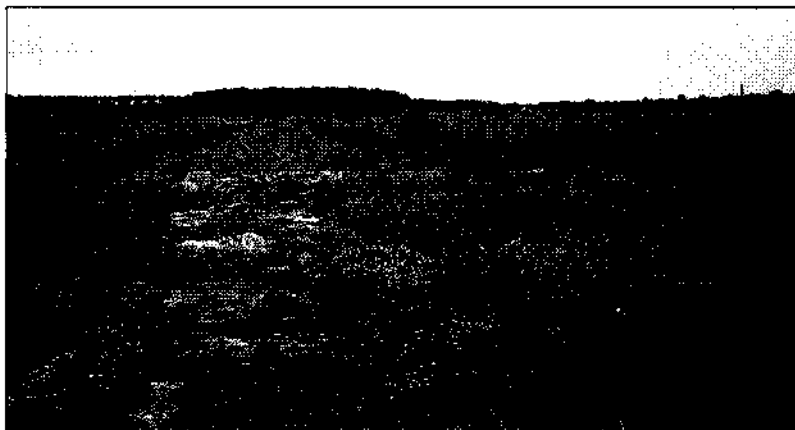

Tijdens de inventarisatie in 1980 van stortplaatsen waarin mogelijk chemisch afval is gestort, laat het gemeentebestuur van Schoonebeek weten van dergelijke lokaties binnen haar gemeentegrenzen niets te weten. Burgemeester M. L. C. M. Schneeman zal later in een uitzending van Radio Noord verklaren wel te weten van gedempte wijken waarin bedrijfsafval was gestort. 'Dat betrof emballage, lege vaten en zo'. Inmiddels is, 7 jaar na de inventarisatie, een nader onderzoek afgerond naar de verontreinigingssituatie van een reeks gedempte wijken. Waarom dat zo lang moest duren en de uitkomst van dat onderzoek. Een verslag.

Het Bodemsanering Programma '83 vermeldt in het 'overzicht stand van zaken' één gedempt kanaal, de Brunawijk met de projektkode Dr/125/02. Men is volgens dat programma doende met een oriënterend onderzoek. Twee andere wijken die in aanmerking komen voor een oriënterend onderzoek, maar dan in de periode 1984 tot 1987, zijn de Veldmanswijk en de Horringwijk aldus het programma in het 'Globaal vooruitzicht'. Het zal duidelijk zijn dat er in maart 1983 slechts 3 gedempte wijken bekend zijn. In juni 1983 is het oriënterend onderzoek van de Brunawijk met het rapport ON:83/1367 afgerond. De regionale pers bericht rond die tijd over de konklusies en aanbevelingen uit het rapport, waarna een stroom van nieuwe gevallen vanuit de bevolking, met name bij de milieubeweging, wordt aangemeld. Deze informatie wordt uiteindelijk verwerkt in de spraakmakende 'Grote gifatlas Drente'. Voor de gifatlas in omloop wordt gebracht, wordt de verkregen informatie doorgespeeld aan ambtenaren van de provinciale waterstaat. Inmiddels is dan het nader onderzoek van de Brunawijk in volle gang. Met de overige kanalen gebeurt niets. Het provinciaal bestuur is van mening dat de Brunawijk-onderzoeken voldoende inzicht geven in de verontreinigingssituatie van de overige gedempte wijken waarin per slot van rekening gelijksoortig afval is gestort. In juni 1984 is het nader onderzoek van de Brunawijk afgerond met het rapport ON:83/1367-01. Een konklusie: 'Direkt westelijk van de wijk (stroomafwaarts) is het grondwater tot een diepte van cirka 25 meter beneden maaiveld beïnvloed door verontreinigingen', en een aanbeveling: 'De tot op heden verkregen onderzoeksresultaten wijzen daarbij vooral in de richting van een aanpak bij de bron van de verontreiniging. Het wegnemen hiervan lijkt mede gezien de niet bijzonder grote omvang van de wijkopvulling, op voorhand

Eén van de gedempte kanalen op de grens van Ennen en Schoonebeek.

VUILE STREKEN IN SCHOONEBEEK

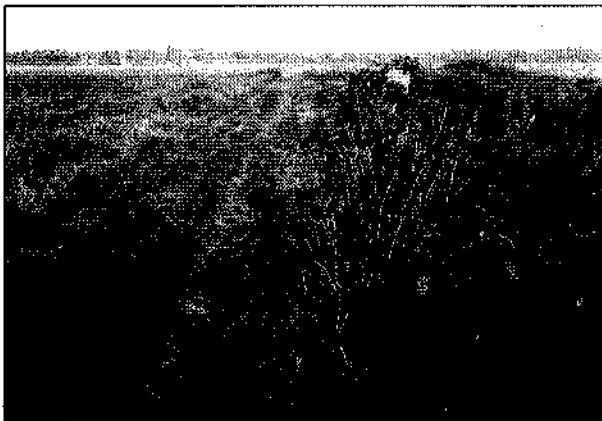
Cobie Ensink

dan ook de meest aangewezen methode voor verbetering'. De aanbeveling van de Grontmij één saneringsonderzoek te starten wordt niet overgenomen door het provinciaal bestuur. Verder onderzoek wordt na juni 1984 gestaakt. Men heeft een ander plan, alle gedempte wijken, voor zover bekend, gaan de onderzoekspijplijn in om na afronding van het nader onderzoek, dat over een aantal jaren in 3 fasen wordt uitgesmeerd, een saneringsonderzoek te starten voor alle gedempte wijken.

Nader onderzoek

Eind 1984 gaat het nader onderzoek van start. Fase 1 is in mei 1985 afgerond, fase 2 in juli 1985 en fase 3 in februari 1987. Om onduidelijke redenen blijft het rapport ruim 2 maanden in een provinciale burolo steken

Nadat wijken voor de afvoer van oa. turf overbodig worden besluit een aantal boeren in Schoonebeek, in de periode tussen 1950 en 1980, hun wijken te dempen. Gedempte wijken betekent meer grond, dus een uitbreiding van bv. aardappelteelt. Materiaal om de wijken te dempen is geen probleem. Huishoudelijk, bouw- en sloopafval, dat wekelijks wordt ingezameld in Schoonebeek, wordt beschikbaar gesteld als dempmateriaal. Ook het Schoonebeekse bedrijfsleven, zoals de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en het chemisch bedrijf SCADO blijven niet achter de boeren meer land te bezorgen met hun afval. Chemisch afval, zoals later zal blijken tot grote ontstelttenis van veel boeren. De benodigde Hinderwetvergunning voor het storten van afval ontbreekt in alle gevallen.

Wijk van Rahder

om vervolgens op 23 april centraal te staan in de vergadering van het provinciale onderzoeksteam gedempte wijken. De geschatte hoeveelheden gestort verontreinigd materiaal is 99.110 m³. De daadwerkelijke hoeveelheid verontreinigd materiaal is meer wanneer rekening wordt gehouden met verontreiniging van de bodem aan weerskanten en onder de gedempte wijken, zo konkludeert Haskoning in zijn rapportage. Ook blijkt uit analysesresultaten van grondmonsters dat de laag grond bovenop het gestorte materiaal is verontreinigd ten gevolge van opmenging door ploegen en frezen. Het project gedempte wijken Schoonebeek omvat 13 gedempte wijken en een gedempte zandwinplaats, het Gat van Rahder, waar in alle gevallen sprake is van een ernstige verontreiniging. 'Op basis van resultaten van de derde fase van het nader onderzoek is voor de gedempte wijken 1a, 1b, 3a, 3b, 3d, 4, 5a, 7, 8, 11a, Veldmanswijk en Gat van Rahder in de gemeente Schoonebeek de hoeveelheid gestort verontreinigd materiaal bepaald en ook de plaats van storting is bepaald. De aard en de voorkomende concentraties van de in het gestorte materiaal aanwezige stoffen zijn vastgesteld in fase 2 en fase 3 van het nader onderzoek. De mobiele componenten in het gestorte materiaal (benzeen, vluchtige organohalogenverbindingen, fenolen) zijn een bron van verontreiniging van het ondiepe en diepere grondwater', volgens Haskoning. In het hoofdstuk 'Omvang van de verontreiniging' vermeldt Haskoning onder de kop 'Grondwater' het volgende: 'Uit de analysesresultaten van grondwatermonsters uit in de wijken geplaatste peilbuizen blijkt het grondwater sterk verontreinigd door met

name benzeen, vluchtige organohalogenverbindingen en fenolen. Deze verontreinigingen zijn relatief goed oplosbaar en dus mobiel. Derhalve kan worden aangenomen dat verspreiding in horizontale en verticale richting zal hebben plaatsgevonden, mede gelet op het feit dat het afval direct in contact staat met het freatisch grondwater en de over het algemeen redelijk tot goed doorlatende zandige ondergrond'. In hetzelfde hoofdstuk wordt de Brunawijk opgevoerd waar een verontreiniging tot op een diepte van 25 meter beneden maaiveld in 1984 is aangetoond, hetgeen vrijwel zeker het geval zal zijn bij de overige gedempte wijken. Kortom een gigantische verontreiniging van bodem en grondwater in een uitgestrekt gebied van Schoonebeek.

De rol van het gemeentebestuur

Op basis van de nu bekende onderzoeksgegevens moet gekonkludeerd worden dat Schoonebeek zit opgescheept met de meest omvangrijke verontreiniging van bodem en grondwater in Drente met het project gedempte wijken Schoonebeek. De gedempte wijken zijn echter niet de enige gevallen van bodemverontreiniging. In het gebied waar de gedempte wijken zijn gesitueerd, bevindt zich het Gat van Reef, een voormalige zandafgraving die ooit is volgestort met oa. grote hoeveelheden chemisch afval. Uit onderzoeken is inmiddels gebleken dat het grondwater onder het Gat van Reef tot op een diepte van 80 meter beneden maaiveld verontreinigd is. Tevens is een groot deel van het Schoonebeekse industrieterrein en omliggende waterlopen ernstig verontreinigd met

o.a. ftalaten. Het betreft hier met name de bedrijfsterrinen van het chemisch bedrijf DSM resins (voorheen SCADO) en de onderwaterbodem van Kanaal A. Het industrieterrein grenst aan het gebied van de gedempte wijken. Uit de Haskoning-aanbevelingen blijkt dat men voor de gedempte wijken denkt aan een daadwerkelijke sanering door de verontreinigingsbronnen af te graven. 'Aanbevolen wordt tot het treffen van maatregelen of voorzieningen teneinde blijvende verontreiniging van het grondwater te voorkomen. Hierbij valt te denken aan het verwijderen van het gestorte verontreinigde materiaal', aldus Haskoning. Een aanbeveling die destijds ook werd gedaan in het rapport van het nader onderzoek naar de verontreinigingssituatie van de Brunawijk. Die aanbeveling ging in juni 1984 de diepvrieskast in.

Het gaat nu echter niet om één gedempte wijk maar om 13 ernstige gevallen van bodemverontreiniging. Alvorens men echter een besluit tot een daadwerkelijke sanering zal kunnen nemen, is er een onderzoek naar de omvang van de grondwaterverontreiniging en daarna een gedegen saneringsonderzoek nodig waarin bijvoorbeeld wordt aangegeven welke verwerkingsmethoden er zijn voor het uit te graven materiaal. Afhankelijk van de uitkomsten van het saneringsonderzoek zou een besluit tot een daadwerkelijke sanering door gedeputeerde staten snel genomen kunnen worden indien twee problemen worden opgelost. Het eerste probleem zal de financiering worden. Aangezien het om een zeer omvangrijke sanering van bodem en grondwater zal gaan, is reeds nu de konklusie gerechtvaardigd dat een dergelijke operatie meer dan 10 miljoen gulden zal kosten. Dat zou betekenen dat het project gedempte wijken een absoluut omvangrijk project is waarvoor de minister van VROM, Drs. E. Nijpels, een aparte financieringspot heeft. Reeds eerder wist het provinciaal bestuur van Drente een project via deze regeling erkend te krijgen waarmee het financieringsprobleem oplosbaar lijkt. Het grootste probleem zal het gemeentebestuur van Schoonebeek worden. Vooralsnog wordt de zorg rond de bodemverontreinigingsproblematiek, volop, met de mond beleden. In de praktijk betekent dat dat de bodemverontreinigingsproblematiek weloverwogen niet serieus wordt genomen. In de besluitvorming wel of niet saneren speelt een gemeentebestuur een belangrijke rol. Naar mijn mening zal het Schoonebeekse gemeentebestuur alles in het werk stellen een saneringsbesluit uit te stellen en eventueel te voorkomen. ●